

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2016
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α.1. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α. «Οικονομική κρίση (1873)»
- β. «Εθνικό Κόμμα»
- γ. «Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής (1923)»

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Α.2. Να προσδιορίσετε, αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή όχι, γράφοντας στο απαντητικό σας φύλλο την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση.

- α. Την άνοιξη του 1929 η ελληνική κυβέρνηση δεν μπόρεσε να αποφύγει την αναστολή της μετατρεψιμότητας του εθνικού νομίσματος, καθώς και την αναστολή εξυπηρέτησης των εξωτερικών δανείων.
- β. Στα μέσα του 1910 οι Κοινωνιολόγοι ίδρυσαν το Λαϊκό Κόμμα, με αρχηγό τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου.
- γ. Συνολικά, μέχρι και το 1920, είχαν καταφύγει στην Ελλάδα περίπου 800.000 πρόσφυγες.
- δ. Η αστική στέγαση των προσφύγων ξεκίνησε από την Αθήνα με τη δημιουργία τεσσάρων συνοικισμών: της Καισαριανής, του Βύρωνα, της Νέας Ιωνίας στην Αθήνα και της Κοκκινιάς στον Πειραιά.
- ε. Η πρώτη Κρητική Βουλή άρχισε τις εργασίες της στις 8 Φεβρουαρίου 1898.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β.1. Να αιτιολογήσετε:

- α. την απουσία ταξικών κομμάτων στην Ελλάδα κατά το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα (μον. 7) και
- β. την κρίση της εμπιστοσύνης προς τα κόμματα από αστούς και διανοούμενους, μικροκαλλιεργητές και αξιωματικούς του στρατού κατά την περίοδο της διακυβέρνησης από το Χαρίλαο Τρικούπη. (μον. 8).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β.2. Ποιες ήταν οι επιπτώσεις από την άφιξη των προσφύγων στην ανάπτυξη της βιομηχανίας;

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ. Αξιοποιώντας τις πληροφορίες από τα ακόλουθα κείμενα και τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε:

α. στην κατάσταση που βρισκόταν το πιστωτικό σύστημα του ελληνικού κράτους κατά τα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας και στους παράγοντες που δυσκόλευαν τη σωστή λειτουργία του. (μον. 12)

β. στην ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας, στους κύριους μετόχους, στον πρώτο διοικητή της, καθώς και στην εξάπλωση των δραστηριοτήτων της κατά τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας της. (μον. 13)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Κάνοντας γενικότερες παρατηρήσεις για την ταμειακή στενοχώρια του κράτους, ο Πιπινέλης διατυπώνει ορισμένες κρίσεις [...]: «Την ταμειακήν αυτών στενοχωρίαν ενέτεινον και οι γενικότεροι οικονομικοί όροι του τόπου κατά την εποχήν εκείνην. Εις την γενικήν κρίσιν, ήτις ως φυσική συνέπεια τόσο παρελθόντων γεγονότων παρέλυε πάσαν κίνησην εμπορίου και παραγωγής, προσετέθησαν, άμα τη ιδρύσει του Βασιλείου και άλλαι αιτίαι, συμφυείς προς αυτήν την σύστασιν του κράτους. [...] Ο τόπος εχρειάζετο απαραίτητως χρήμα διά την κατασκευήν των οικιών, καλυβών κλπ. όσαι είχαν καταστραφή εκ του πολέμου, διά την αγοράν μηχανημάτων, ζώων, προμήθειαν τροφίμων ενός πληθυσμού αυξανόντος διά της συρροής πλήθους Ελλήνων εκ του εξωτερικού και των Βουαρών ή μάλλον των φιλελλήνων και υπαλλήλων κλπ. Εις ταύτα έδει να προστεθώσι σημαντικά ποσά διά την αγοράν των εγκαταλειπομένων τουρκικών περιουσιών, δια την εκχέρσωσιν ακαλλιεργήτων γαιών κτλ. Όσαι λοιπόν εκ των αναγκών τούτων δεν ηδύναντο να πληρωθώσι διά της ατομικής εργασίας των ιδιωτών, κατ' ανάγκην εκαλύπτοντο διά τοκογλυφικών δανείων ή εγκατελείποντο, συντείνουσαι, ούτω εις τον γενικόν μαρασμόν. Ο τόκος φυσικόν ήτο να ανέλθη ούτω εις υψηλά επίπεδα. [...]»

Γιάνης Κορδάτος, Μεγάλη Ιστορία της Ελλάδας, Εκδόσεις 20^{ος} αιώνας, Τόμος XI - Νεώτερη Γ, σελ. 60

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Ο δανειστής κατέβαλλε το ποσό που χρειαζόταν η κάθε οικογένεια είτε σε μετρητά είτε, [...] προμήθευε την αγροτική οικογένεια με κάποια ελάχιστα μετρητά συν κάποια χρειώδη εμπορεύματα, συνήθως για τον χειμώνα. Και ως εγγύηση έκλεινε για λογαριασμό του την εμπορεύσιμη παραγωγή της επόμενης χρονιάς. [...] Όμως η εμπορεύσιμη παραγωγή συνιστούσε υποθήκη αβέβαιη [...]. Αυτό δημιουργούσε συνθήκες δανεισμού υψηλού κινδύνου για τους εμπόρους, γεγονός το οποίο με την σειρά του οδηγούσε σε τόκους πολύ υψηλούς. [...]

Ποτέ οι αγροτικές οικογένειες δεν αντιμετώπιζαν εξ' ολοκλήρου το ετήσιο χρέος τους. Η χαμηλή εμπορευματική απόδοση της εργασίας τους στον κλήρο σε σχέση με τα υψηλά επιτόκια οδηγούσαν συνήθως στην ανακύκλωση του χρέους. Ο Τύπος σε όλο το 19^ο αιώνα, αλλά και πολύ αργότερα, βουλευτές στη Βουλή, ειδικευμένα περιοδικά, κατήγγειλαν αυτές τις σχέσεις δανεισμού ως τοκογλυφικές.

Πέτρος Πιζάνιας, Ιστορία του νέου ελληνισμού, «Ο αγροτικός κόσμος», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, τόμος 4^{ος}, σελ. 97

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε οριστικά το 1841. Ρητός στόχος της ήταν η διοχέτευση στην αγορά χαμηλότοκων δανείων για το εμπόριο και την αγροτική παραγωγή. Για τούτο η Τράπεζα πριμοδοτήθηκε με το προνόμιο έκδοσης τραπεζογραμματίων. Οι ιδρυτές, πολιτικοί και κεφαλαιούχοι, υπολόγιζαν ότι παρέχοντας το προνόμιο έκδοσης θα διεύρυναν την ποσότητα του χρήματος που κυκλοφορούσε στην αγορά, ώστε η παροχή χαμηλότοκων δανείων να είναι εφικτή. [...]

Είναι λοιπόν, εμφανές ότι το ελληνικό κράτος, σε συμμαχία με ορισμένους κεφαλαιούχους της Διασποράς και ξένους, επιδίωξε να ανατρέψει την παραδοσιακή αγορά χρήματος καθιερώνοντας οικονομικούς θεσμούς, δημόσιους κανόνες και χαμηλά επιτόκια δανεισμού για όλους. [...]

Παρά τις υψηλές έμμεσες εγγυήσεις που παρείχαν το κράτος και οι πρώτοι μέτοχοι στη νεότευκτη Τράπεζα, οι μόνοι δυνατοί αγοραστές μετοχών και πιθανοί καταθέτες αξιόλογων ποσών σε μεταλλικά νομίσματα, δηλαδή οι Έλληνες έμποροι κεφαλαιούχοι απείχαν σιωπηλά. Ο λόγος της αποχής τους ήταν προφανής. Η σχετική απελευθέρωση της αγοράς χρήματος που επιδίωκε το κράτος, θα τους οδηγούσε στην απώλεια του ελέγχου αυτής της αγοράς.

Πέτρος Πιζάνιας, Ιστορία του νέου ελληνισμού, «Ο αγροτικός κόσμος», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, τόμος 4^{ος}, σελ. 97-99

ΘΕΜΑ Δ. Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα να αναφερθείτε στην εξέλιξη του Κρητικού ζητήματος από τον Ιούλιο του 1905 έως και τον Αύγουστο του 1906.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η διαπίστωση ότι, τόσο η αυτόματη προώθηση της ενωτικής λύσης, όσο και η άμεση ανάκληση του ύπατου αρμοστή, προσέκρουε στη ρητή αντίθεση των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, έκαμε το Βενιζέλο να προβάλλει, από τους πρώτους θερινούς μήνες, την κάθοδο ειδικής εξεταστικής επιτροπής, ως βασικό όρο για τον

τερματισμό του κινήματος. Στις 2/15 Ιουλίου, στην αποφασιστική συνάντηση της επαναστατικής τριανδρίας με τους διπλωματικούς εκπροσώπους των Προστατριών Δυνάμεων, στο χωριό Μουρνιές, ο Βενιζέλος μετέθεσε το επίκεντρο των επαναστατικών αξιώσεων σε πεδίο πρόσφορο να επιτρέψει το συμβιβασμό.

«Διαρκούσης της μακράς αυτής συνδιαλέξεως», γράφει σε απόρρητη επιστολή του, «επωφεληθείς περιστάσεως τινός τους είπον ότι κατά την γνώμην μου λυσιτελέστατος¹ τρόπος ενεργείας θα ήτο εν προκειμένω, εάν αι Δυνάμεις αντί να ζητούν να αποκαταστήσουν προσωρινώς το καταρρεύσαν καθεστώς, όπερ ημείς ως απεδείχθη θ' αποκρούσωμεν δια της βίας, και ύστερον να μελετήσουν τας εισακτέας μεταρρυθμίσεις, απεφάσιζον να αποστείλουν την επιτροπήν, περί ής και άλλοτε εγένετο λόγος και διαρκούσης της συνδιαλέξεως, την εντεταλμένην να μελετήση τας εισακτέας μεταρρυθμίσεις και αφού λάβη υπ' όψιν το πόρισμα της μελέτης αυτής να προκηρύξουν αυτάς και καλέσουν τον κρητικόν λαόν να τας αποδεχθή». [...]

[...] Η ευρωπαϊκή πολιτική κατέτεινε στη μακρότερη συντήρηση του αρμοστειακού καθεστώτος με τις μικρότερες δυνατές θυσίες σε διπλωματικές παραχωρήσεις, σε χρήμα και σε άνδρες. Κάτω από τις συνθήκες αυτές, η αδυναμία να προσφύγουν στα απαραίτητα κατασταλτικά μέτρα, έτρεψε τις Προστάτριες Δυνάμεις στην ιδέα ενός συμβιβαστικού διακανονισμού, ικανού να περισώσει το βασικό θεσμικό πλαίσιο. Λίγο αργότερα, ευοδωνόταν η προσπάθεια για τη συμβιβαστική διαρρύθμιση των διαφορών κι εξασφαλιζόταν ο τερματισμός του ένοπλου αγώνα με βάση την παροχή αμνηστίας, την επίβλεψη της αρμοστειακής διοικήσεως από τις διεθνείς αρχές και, τέλος, την κάθοδο διεθνούς εξεταστικής επιτροπής.

Κων. Σβολόπουλου, «Η Ελληνική εξωτερική πολιτική, 1900-1945», Βιβλιοπωλείον της Εστίας, σελ. 34-35,

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

«Καταλήξαμε στην ομόφωνη γνώμη ότι το σημερινό πολιτικό καθεστώς της Κρήτης παρουσιάζει σοβαρά μειονεκτήματα και μεγάλους κινδύνους. Η κατάσταση της νήσου στη διάρκεια των τελευταίων επτά ετών έχει τόσο άσχημα προσδιορισθεί και ανταποκρίνεται τόσο λίγο στους πόθους του πληθυσμού, ώστε όλες οι διοικητικές ή δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις, των οποίων θα ήταν δυνατό να επιχειρηθεί η εισαγωγή, δεν θα αποτελέσουν παρά πειράματα ανίκανα να παράσχουν στον τόπο μονιμότερα τη γαλήνη, την ησυχία και την ευημερία. Θεωρούμε καθήκον να εκφράσουμε ειλικρινά τη γνώμη ότι το μόνο φάρμακο στην επικίνδυνη σημερινή κατάσταση είναι η ταχύτερη δυνατή ένωση της Κρήτης με το βασίλειο της Ελλάδας».

Έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής, 30 Μαρτίου, 1906, Ι.Ε.Ε. , τόμος ΙΔ', σελ. 211

¹ Λυσιτελής: επωφελής, χρήσιμος

Οδηγίες προς υποψηφίους

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να **μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.**
3. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
4. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλα** τα θέματα.
5. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό διαρκείας και μόνον ανεξίτηλης μελάνης.**
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ